

آبونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۴۰۰) التي ایلنی
(۲۲۵) ؛ ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۵۰) ، آلتی آیلنی
(۲۵۰) غروشدر .

نسخه سی ۷،۵ غروشدر .
سنه لکی ۵۲ عدددر .

اداره خانه : باب عالی جاده سنه
رشید افندی خاندنه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدله بن
یازیلر اماده اولنماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

تذکره

آدره سی تبدیلینده ایریجه
غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی وآبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک
فرانسزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه
داثر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

آبعون اهدکم سییل الرشاد

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد ماکف

طرفندہ یا پدیرمش بولندقلری جامعہ، مسجد لرعجا بو کون نہ حالده در؟۔
نہ حالده اولدقلرینی آکلامق ایچون هر کس کندی مملکتندہ کی، یا خود
بولندینی یرلرده کی معاہدہ دینیہ یا کوزدن کچیریر، یا خود خاطرہ کتیریرسہ
نہ حالده اولدقلرینی در حال آکلا وەر آکلایان شہہ سز کوز یا شلری
دو کوزک آغلار ا۔

از جمله سرتاج بلاد اولان استانبولمزدہ، بش اون سلاطین جوامی
استنا ایدیلسہ، هر طرفی معمور جامع و مسجد لرہ پک آز تصادف
اولنور۔ مع هذا سلاطین جامعری ایچندہ هر طرفی معمور اولمایانلرده
یوق دکلدر۔ مثلا سلطان احمد جامع شریفنہ کیدیگز؛ برایکی صفتق
یرینی مفروش کورورسکوز۔ متباقی اقسامندہ حصیر مفروشائہ بیله
تصادف ایده مزسکوز۔ اجانبک دنخی زیارتکاهی اولان اوبدیعه مدنیہ نک
بو یله پریشان بر منظرہ عرض ایتہ سندن متأثر اولماق قابلیدر؟۔
سلطان احمد دن ادرنہ قپو جامع شریفنہ چیقیگز؛ اودلبر معبد مبارکی ده
عین وضعیتہ کورہ دک قلیکوزده درین تأثرلر دیوارسکوز۔ دیگر
جوامع شریفنہ دن اسکی علی پاشامعبد محزونہ کیریگز؛ طرز معماریسندہ کی
کوزلانک حیران اولورسکوز۔ فقط، دیوارلرینک صیوالری دو کولمش،
نقوش مزینہ سنی بوزولمش، قبہ سنی کل باشہ دونمش، منارہ سنک باشنی
کوزده دن آیرلش، درونندہ اقامت ایدن سفلی ٹالہ رطولایسیلہ کوچہ
چادیری حالہ کلش، اطراف و اکنافی مذبلہ لک مواد ایله طولمش
کورورسکوز۔ بومنظرہ قارشوسندہ، ایمانی برکوکسک قوتلی و متوالی
شہقہ لر ایله ضربان اولمامہ سی ممکنی در؟۔ اورادن، صاری کوزل
جوارندہ اسکندر پاشا جامع شریفنہ کلیگز؛ او کوچوک، فقط کوچک
عبادتکاهی ده عین حالده بولورسکوز۔ اورادن ده، مرجان یوقوشنہ
اینیگز؛ یوقوشک باش اوچندہ، ویران حالندہ بیله، کلوب کچنلرک
نظرلرینی کنڈیسنہ جلب و جذب ایدن و آلتندہ کی دکانلردن وقفہ سی ده
اولدینی آکلاشیلان بر مسجدلہ قارشیلایسیرسکوز۔ فقیر بردرویشک
بعض محللری دہ لیک دہ شیک، دیگر یرلری ده یامالی خرقة سنی آندیران
بومسجدک حولیسنی بی ادب لک تبولکاک اتخاڈ ایتدیکنی کورونجہ و بو
منظرہ نک اورادن کلوب کچن ملل مختلفہ یولجیلرینک ده نظرلردن
کیزی قالمادینی مشاهده ایدنجہ، دیانت نامنہ، دیانت نامنہ دکلسہ، ملیت نامنہ
اوتاناراق یرلرہ کچمک ایسترسکوز۔ بو مسجدی تعمیر ایتک اوقاف
ادارہ سنک آلتدن کلپورسہ، عجبا کایا بیقہق ده می کلپور؟

اورادن آقسرای سمنہ کچیگز؛ صہائیہ طوغری کیدن تراموای
خطی اوزرندہ، قبہ سی تویسز باشلرکی جیرجیز قالمش قرہ محمد پاشا جامع
شریفی ده عین وضعیتہ کورور و عین تأثرہ دوچار اولورسکوز۔
آقسرایدن بر آرز دہایوقاری چیقنجه، مراد پاشا جامع شریفی قارشیکوزہ
کلیر؟ ایچنہ کیرنجہ صیوالرینک خزان پاراقلری کی دو کولمکده

زوالیلری کاه مطبوعات ستونلرندہ بیک بر فحش یا وہ لریلہ فضیلتی ترک، ردانہ
تشویق و تشجیع ایدر کورورسکوز؛ کاه عمومی بر لوقطہ نک، بر بارک،
بر میکده نک بخاری کوشہ لرندہ شعار ملی بی استخفاف ایدر بولورسکوز۔۔۔۔
یکانہ دستورلری، اعتقادلری آنجق بو دستورلردر: پارہ،
قادین، قمار، مسکرات، دانس۔۔۔ بونلرک خارجندہ کنڈیلرینی
علاقہ دار ایده جک هیچ بر موضوع یوقدر۔ بوتون حیات اجتماعیہ
و فردیہ بولونات آراسندہ مدفوندر۔ اورایہ کومولیہ نک مدنی عد
اولنسنہ امکان یوقدر۔ متردیلر فضایحک بیک بردرلو اشکالی غریک
بازار فجورینہ چیقمش ملوناتی ایچندن بویوک بر مہارتلہ سچوب آلمندہ
متبجردرلر۔ مسلک لری صورولسہ ہیسی بر استاددر۔ یوکسکدن
آتوب طونارلر۔ فقط نہ غری، نہ دہ شرقی طانیرلر۔ غریک ترقیات
مادیہ سی نامنہ نہ بر صحیفہ فائدہ لی ر اثر، نہ دہ توتر بر باجا، آتشہ یین
بر اوجاق وجودہ کتیرہ بیله جک قیمت علمیہ بہ مالک دکلردر۔

ایشہ حیات اجتماعیہ مزنی بوزان، محو و تخریب ایدن بومتردیلرک
نفسانی تأثیراتندن اخلاق و اجتماعیہ مزنی صیانت ایتک لازمدر۔ محیط مزده
باش دوندوریمیجی بر سرعتلہ سریان ایدن ملونات اخلاقیہ نک تکمیل
ٹالہ رؤسائی، دوراندیش، عقلی باشندہ هر مسلمانی تدهیش ایتک
باشلادینی بر اٹنادہ بو اخلاقی و اجتماعی مجادلہ قدر لزومی بر مدافعہ
تصور اولنماز۔ ہیئت اجتماعیہ مزک سنہ لرحہ دوام ایدن حیات و مہات
مجادلانندن، مجادلہ ملیہ دن عون حقلہ مظفر چیقدینی بر اٹنادہ بتون
بو ظفرلرک بذیہ ملیہ داخندہ اخلاق سزاق بالطہ سیلہ بیقیمغہ مساعدہ
ایدلہ ملیدر۔ عصرلرک مدنیتی، شرق و اسلام مدنیتی آغوشندہ صاقلایان
حیات اجتماعیہ مز، علم و عرفان، کمال فنی و اقتصادی ساحہ سندہ غریبی
یوکسہ لتن محارن علمیہ یی اخذ و اقتباسہ تشنہ اولدینی قدر، بتون
بونلردن اوزاق، یالکوز و یالکوز فضایح و قبایحک تقلیدینہ معطوف ساخہ
غریبیلقدن نفرت ایتکده حقلدر۔ چونکہ ملتک کنڈی یولی، حق
یولی دائما ظفر، سعادت کتیرمش، تقلید جیلک ده دائما نفاق و شقاق،
فحش و زنا، ضہف و خسرانندن بشفہ برشی تأمین ایتہ مشدر۔ بتون
غریب ملتک آنجق بو کون آکلادینی و بزم اون اوچ عصر در بیلدیگز
یکانہ حقیقت، حیات اجتماعیہ نک آنجق معنویات و اخلاقہ استناد ایتک
صورتیلہ یوکسہ لہ جکینی بردفعہ دہانکرار ایتکدر۔ حسن حکمت

مؤسسات دینیہ مز نہ حالده؟

بزم، مادہ و معنای نہ درجہ سقوط ایتدیکنی اکلامق ایچون،
مملکتک هر طرفندہ کی آثار خیریہ مزک بو کونکی حال پرملانہ عطف
نظر ایتک کافی کلیر۔

اجداد مزک، اولجہ دنیلر قانار کنڈیش اولان مملکت مزک هر

بوحالہ ، بومنظرہ لر شہسز ، استانبول جامعہ لرینہ مخصوص ومنحصر دکدر . آناطولیدہ جامعہ لرک چوقلری دہ عینی حاللری وعینی منظرہ لری عرض ایدر . حتی اورالردہ ، ذخیرہ انباری اتخاذایدلمش جامعہ دخی تصادف ایدیلر ا .

عجبا جامعہ لرمنک بوحاللری نہ اولہ جقدر وبونلرک واردات وقفیہ سی نہ اولمشدر ؟ اوقاف اسلامیہ نک دیلردہ دستان اولان زنکیندی نہ دن بومعابدک امدادینہ یتشمیور ؟ اوقاف ادارہ سی جامعہ لرہ باقازسہ کیمدن کیمہ شکایت ایدہ جکز ؟ یکی نسللردہ یکیدن جامع یابدیرہ جق پاشالرہ ، بکلرہ ، اقدیلرہ ، آغالرہ ، خانلرہ ، خاوندلرہ تصادف ایدیلہ من . اجداد من ، اسلاف من یمہ دکلری شیلرہ « صانکہ یمدم » دیہرک اولرہ صرف ایدہ جکلری بارہ لری بریکدیرہ ، بریکدیرہ جامع ومسجد یاپارلمش ؟ بز ، بیدیکمنز شیلرہ دہ « صانکہ یمدم » دیورز . آنک ایچون ، بز ، پارہ آرتیرہ مایز . آرتیرانلر من اولورسہ ، اولردہ ، باقہ لرہ یاتیریرلر ویاخود خانلرہ ، آپارتمانلر یابدیریرلر ، یاخود راقیہ ، شرابہ ، قونیاغہ ، شامپانیایہ ، تیاترولرہ ، سینہ مالرہ ، فحشہ ، سفاہتہ ، اکلنچہ لرہ صرف ایدرلرا . بونلرک ایچندہ ، یکیدن جامع یابدیرہ جق کیمسہ لر بولمق شویلہ طورسون ، خراب جامعہ لری تعمیر ایتدیرہ جک کیمسہ لردہ بولہ مایزہ . یکیدن جامع یابدیران اولمازسہ ، ییقیلانلر تعمیر ایدلرہ سہ ، موجود جامعہ لر بربرر ییقیلرہ سی ییقیلہ مقده دوام ایدرہ سہ ، بز ی تعقیب ایدہ جک نسللرک نمازقیلہ جق جامعہ دن محروم قالہ جقلرینہ قطعی نظرلہ باقمق لازم کلیر ا . بونلرک قیمت دینہ لری قالمادیسہ ، قیمت تاریخیہ لری ، قیمت مدنیہ لری ، قیمت معماریہ لری ، قیمت بدیعیہ لری واردر . عالم مدینت آثارعقیقہ بولمق ایچون لرلری قازدیرییور ، طاغلری آتدیرییور و بواوغوردہ عظیم مصرفلر اقتحام ایدییور ، دیار دیار طولاشیور ، آثارعقیقہ تحریسی برحق تلقی ایدہرک خصوصی وسیاسی معاہدہ لرہ اوکادائر مادہ لر درج ایدییور ، حتی اوحقہ تعرض بعضاً سبب حرب اولیور .

بزم اوقاف ادارہ سی عادتاً ہیچ برحس ایلہ متحسس دککش کبی حرکت ایدییور . مؤسسات دینہ منری کندی وارداتیلہ محافظہ دن عجز کوسترییور . زمان اولیورکہ ، یرینہ آلمان دوستلق یوردی یایلمق ایچون برجامع ییقیلیورده اوقاف ادارہ سی سس چیقازمیور . زمان اولیورکہ شہر امامتی آچمق ایستہ دیکی یوللرک استقامتلرینی جامعہ لرہ تصادف ایتدیرییورده اوقاف ادارہ سی سیرجی قالیور . زمان اولیورکہ اوقاف ادارہ سی تعمیرہ محتاج بیکلرچہ جامعہ لر بولندیغنی اونوتہرق وقف پارہ لری تورک اوجانغی تشکیلاتنہ ویریور ا . ماضیدہ بوحالہ اولان اوقاف ادارہ سی عجبا حالہ ، استقبالدہ مؤسسات دینہ منرہ قارشئ حمایہ کار بر وضعیت آلاجقمیدر ؟ ہیچدہ ظن ایتییورز .

بولندیغنی کورورسکزر . وقت اکر اذان وقتی ایسہ ، اذان سسفی منارہ دن دکل ، سطح زمیندن ایشیدیرسکزر . سببی آراشدیریرسہ کز ، منارہ شرفہ لرینک بوزوقلمندن ایلری کلدیکنی اوکرہ نیرسکزر . اورادن حکیم اوقلی علی پاشا جامع شریفنہ چیقارسہ کز ، دہا دلخراش برمنظرہ خرابی قارشوسندہ قالیورسکزر . جامع شریفی احاطہ ایدن خارجی دیوارلر ییقلمش ، اوکنیش حولی ا کیفی ییقلمش ترالرکبی ہر نوع مخلوقک مرور وعبورینہ سربست بیراقلمش ، اویمالی وصنعتلی مرمر طاشلریلہ وجودہ کتیرلمش اولان کتبخانہ ، کیم بیلیر نہ کبی احتیاجلرک مولودی بولنان متنوع ومختلف حجرہ لر ، آبدست آلمایہ مخصوص بدیعیہ واری موصلقلی اویماطاشلر برمدنیت منقرضہ انقاضی حالنہ کلش . سزحزین وملول نظرلر ایلہ اولرہ باقارکن ، اونلرک دہ عین نظرلر ایلہ سزہ باقدقلرینی وسزدن استمداد ایتدکلرینی تفرس ایدرسکزر ا .

اورادن ، فاتح جوارندہ جدید ، نشانجی محمد پاشا جامع دلفرینہ کلکز ؛ سز اونک دروننہ کیرنجہ سبزک درونکزمہ دہ فرح وانشریح کیرر . فقط شادیروانندہ صو ، منارہ سندہ مؤذن ، منبرندہ خطیب ، محرابندہ امام ، صفلرندہ جماعت کورہ منسکزر . قیریق جاملی نجرہ لرک ، صیواسی دوکولمش دیوار و دیرکلرک جامع شریفک امثالسز سیجای لطافتندہ برلکہ تشکیل ایتدکلرینی کورونجہ فرح وانشریحکنز انقباض واضطرابہ انقلاب ایدر . باقمزلرک سببی صورارسہ کز ، امامنہ ، خطیبنہ ، مؤذنبہ ، قمنہ ویریلن مجموع تخصیصاتک برکشویہ برقاچ کونلک برنققہ اولہ بیلہ جک درجہ آزابولندیغنی جوانی آلیرسکزا . اورادن ایستہ یککز استقامتہ طوضری یول آلکز ؛ کچدییککز یرلردہ یابرپاشا ، یابربک ، یابراقندی ، یابراغا ، یابرخانم ، یاخود بر خاتون طرفندن یابدیرلمش وناملرینہ وقفیہ لردہ بیراقیلمش عادتاً صایسز درجہ دہ چوق جامعہ لرہ ، مسجدلرہ راست کلیرسکزر . فقط راست کلہ جککز اوچوق جامع ومسجدلر ایچندہ ممکن مرتبہ معمورلرینہ یک آزتصادف ایدرسکزر . جامع کورورسکزرکہ موجودیت ماضیہ سی آنجق قہ سہادہ بیراقدینی خوش صدادن آکلاشیلہ بیلیر . جامع کورورسکزرکہ موجودیتی یالکز باشسنہ دیکیلی قالان منارہ دن بللی اولور . جامع کورورسکزرکہ موجودیتی آنجق عین وضعیتہ کی محراب طاشلرندن درخاطر ایدیلیر . جامع کورورسکزرکہ موجودیتی قابو طاشلرندہ محکوک قالان کتابہ دن استدلال اولتور . جامع کورورسکزرکہ قابوسنی اورومجکلر محاصرہ ایتمش ، کیمسہ بی ایجری کیرمکہ بیراقیور . جامع کورورسکزرکہ درونندہ یالکز کوکر جینلر اللہہ عرض عبودیت ایدییور . جامع کورورسکزرکہ اشیا دہ پوسی اتخاذایدلمش بولنیور . جامع کورورسکزرکہ ایچروسی بریولجی واپورینک کوکر تہ سی ، یاخود انباری کبی قارماقاریشیق انسان واشیا کومہ لریلہ طولمش طاشیور ا .

مؤسسات دینیہی حایہ ایتھین اوقاف ادارہ سی باری اونلرک منابع وارداتی قورومقدن فورنارسه ، آنی ایچون برمدار تسلی اوله بیلیر . چونکه کونک برنده ، اوقاف ادارہ سنک مؤسسات دینیہی قارشى حایہ کار بر وضعیت آلماسنه احتمال و بربله بیلیر و او زمان ، آئنده منبع واردات بولماسی مؤسسات دینیہی نك خبرینه خادم اوله بیلیر . فقط ، واردات و ققیه منابی قورودقدن سوکره ، اوقاف ادارہ سنک آلاجنی حایہ کار وضعیت هیچ بر فائده سی اوله ماز . اکر شمدی به بیقیلان و فیابعد بیقیله جق اولان جوامع و مساجد تعمیر ایدلیه رک انسال مستقبله من عبادتگاه سزقاله جق ایسه بونک یگا ، سبی اوقاف ادارہ سیدر . و بوتون مسئولیت معنویه نك ده اوقاف ادارہ سنه عاڈ اولماسی لازم کلیر . اوقاف ادارہ سی مسئولیت و وضعیتن چبقاراق مستحصل وضعیتن کیرمه دکه ، واستحصالاتی معابد دینیہی نك تعمیر و ترمیمه حصر و تخصیص ایتمه دکه ، جامع خرابه لرنده دائما بايقوشلر اوتدیکنی کوره چکنز ا .

معدلریمز خرابه لر حاله کلش اولدینی بر زمانده دانس سالونلری بایدر مقله مشغول اولان اوقاف ادارہ سی اللهدن قورقاورسه انسانلردن اولسون بر آرز صیقلمالیدر .

معارف مزده افروس عرستاری !

دشمن جبهه سنده محارب بر اردونک تنظیم واحضارینه مصروف حمالی بر فعالیت کورولور . خصمه قارشى غالبیتی تأمین ایچین پیلانلر ترتیب اولونور . افراد و ضابطان منتظم بر ماکنه کبی ایشلر طورور . بوتون قوای متحرکه بو مئادی فعالیتنه اشتراک ایدر . بوتون جبهه بر محشر قیام حاله کلیر . بوتون مالزمه اکمال و بوتون تدیرلر اتخاذایدیلیر . نهایت ، متقابل هجوم و آتشلر فضای آسانی کورولتولر ، اوغولتولر ، سیسلر ، دو مانلر ایچنده بیراقیر . بو حیات و جان مصارعہ سی ، دولت ، ملت ، مملکت ، استقلال مجادله سی بر مدت دوام ایتدکدن صکره ، او ولوله لی ، حمالی فعالیتلر ایله تنظیم واحضار اولنان اردونک ، سوق الجیش و تعیبه خطالری یوزندن منہزم و مضه جل اوله زق رجعت واستدبار ایتدیکی کورولور ا .

بزم معارف اوردومزی ایشته اویله بر حرب اوردوسی وضعیتنه کورویورز . بز ، اعلان مشروطیتله برابر ، جهالنده اعلان حرب ایتدک . اوتاریخدن بری ، ارکان وامرای معارف حمالی بر فعالیت و حرکت کورویور . دارالفنون مدرسلردن مکاتب ابتدائیه معلملرینه وارنجه یه قادیار هپسی بو حرکت و فعالیتنه اشتراک ایدیور . هیئت علمیه لر تشکیل اولتیور ، انجمنلر قورولیور ، کتابلر یازیلیور ، متخصصلر کتیریور ، معارف نامنه اهالیدن ویرکیلر آلینیور ، شهرامانلردن مالی

معاونت ایسته نلیور . اوقاف وارداتنه کوز دیکیلیور ، بسیط ، فقط کافی بنالر بیراقیله زق محشم و مطمئن دائره لره کچیلیور ، تشکیلاتی ده کیشدیرمک ایچون فقیر بودجه منزه عظیم مصرفلر تحمیل ایدیور ، تحصیل ابتدائی مجبوریت آئینه آلنیور ، خلاصه : جهالت دشمنه قارشى غالبیتی تأمین ایچون ، ظاهراً هرشی یاییلیور ، بوتون وسائط غالبیت احضار و اکمال اولمش کبی کوزوکیور و بناء علیه هرکس نجم ظفرک بو اوردونک افق معارفنده طلوع ایده چکنه ذاهب اولیور ؛ فقط ، حیفاکه امرای معارف علمی واداری سوق الجیش و تعیبه خطالری یوزندن بوتون امکلرک بوشه کیندیکی آکلاشیله راق امللر انکسافه ، خیاللر انکساره اوغرایور ، هرکس ده مأوسیت ، هر طرفده مغلوبیت آتاری کورولیور . مغلوبیت آجیبی ، مأوسیت تأثیری معارف اوردوسنده تنسیقات یایمق ، یکی بر اوردو وجوده کتیرمک احتیاجی تولید ایدیور . ناظرلر ده کیشیور ، وکیللر یکیله شیور ، ارکان و افراد معارف بر قسیمی تقاعده سوق ایدیور ، بر قسمنه ترخیص تذکره سی ویریلیور ، بر لرینه کنجولر ، دینچلر کتیریور ، یکیدن هیئتلر ، انجمنلر طوبالانیور ، یکی پروغراملر تنظیم اولنیور ، یکیدن کتابلر یازیلیور ، معارف بودجه سنه یکیدن تخصیصات قونیلیور ، حمالی فعالیتلر ، ولوله لی نمایشلر ، کورولتولی آلایشلر قولاقلری چینلاتیور ، کوزلری قماشدیریور ، قلبلری هیجانه کتیریور ، وضعیت ینه بر محشر قیام منظره سنی ارانه ایدیور و نهایت جهالت دشمنه قارشى هجوم و حرکت بوریلری چالینیور ، فضای زمین و آسمان ینه سوزدن معمول طوب ، تفک صدالریله ایکله یور ، نطق ، قونفرانس ، مقاله طراقلریله زمین و آسمان تتره یور ، هرکس واسع مقدارده معارف فتوحاتنک عرفه بشارتنده بولندیغمزه ذاهب اولیور ؛ فقط ، ینه حیفاکه ، یا کلش سوق واداره لر یوزندن بو یکی معارف اوردوسنک ده هیچ بر موفقیته آئمه کسزین ، رجعت یولنی طوتدینی ، انحلال و اضمالاته اوغرایدینی کوریلیور ا .

یکیدن بر تجمع واستحضارات حرکتلری باشلایور ؛ فقط ، عاقبت ینه عین عاقبتدن عبارت قالیور ! . اعلان مشروطیتدن بری قاج سنه کچمش ایسه ، اوسنه لرک عددنجه و بیلکه دهها فضله مقدارده وجوده کتیریلن معارف اوردوسی جهالته قارشى آجیدینی بوتون محارب لرده دائما مغلوب اولمش و جهالت قوتنک مملکتی استیلا ایتمه سنه سببیت ویرمشدر . طرابلس غرب محاربہ سی ، بالقان محاربہ سی ، نهایت حرب عمومی مملکتنک حدودینی نه قادیار طارالتمش ایسه ، او محاربہ لرله برابر باشلایان معارف محاربہ لر ده ساحه معارفی اوقادار تحدید ایتمش و دائما کریمه مشدر . بکنمه دیکمز دور مطلقیت معارفی جهالتله حرب جبهه سنده ایلری کیده مه مش ، فتوحات کوستره مه مش ایسه ، جهالت دشمنی قارشوسنده اخذ ایتمش اولدینی موقعدن ده بر خطوه کریمه مشدر . لاحق زمانلرک